

Kohtuasi C-85/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

11. veebruar 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Landesverwaltungsgericht Steiermark (Steiermargi liidumaa halduskohus, Austria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

3. veebruar 2021

Kaebaja:

WY

Vastustaja:

Steiermärkische Landesregierung (Steiermargi liidumaa valitsus)

Põhikohtuasja ese

Türgi kodakondsusest loobumine Austria kodakondsuse saamiseks – Türgi kodakondsuse taastamine – Austria kodakondsuse äravõtmine ja liidu kodakondsuse kaotamine – Tagajärjed – Proportsionaalsus

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimus

Kas ELTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et seda tuleb juhul, kui riigisisene õigus näeb ette kodakondsuse kaotuse *ex lege* ja seejärel liidu kodaniku staatuse kaotuse, Euroopa Kohtu otsuses Tjebbes jt välja töötatud põhimõtete alusel toimival üksikjuhtumi proportsionaalsuse hindamisel arvesse võtta ja see võib kujutada endast kodakondsuse kaotuse takistust, kui kodaniku varasem

kodakondsus on kodakondsuse taastamise taotluse alusel taastatud ning oht kaotada liidu kodaniku staatus toob kaasa tõsiseid tagajärgi tema pere- ja tööelule?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Liidu toimimise leping (edaspidi „ELTL“), eelkõige artiklid 20 ja 21

Euroopa Liidu põhiõiguste harta, eelkõige artikkel 7

Viidatud riigisiseseid õigusnormid

Austria kodakondsusseadus (Bundesgesetz über die österreichische Staatsbürgerschaft, edaspidi „StbG“), §-d 27 ja 57

1994. aasta käsitöündus-, kaubandus- ja tööstustegevuse seadustik (Gewerbeordnung 1994, edaspidi „GewO“), § 14

Kohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 WY-le anti 1992. aastal Austria kodakondsus. Seejärel esitas ta Türgi kodakondsusest loobumise tunnistuse, mis kinnitab, et ta ei ole enam Türgi kodanik.
- 2 Aastal 2017 oli kaebaja nimi kantud Türgi valijate registrisse, mistõttu algatas vastustaja menetluse WY kodakondsuse küsimuse selgitamiseks.
- 3 Selle menetluse käigus jõudis vastustaja järeldusele, et kõnesoleva nimekirja puhul oli tõenäoliselt tegemist Türgi ametiasutuse nimekirjaga valimiste korraldamiseks. Seejärel paluti kaebajal 27. juunil 2017 esimest korda esitada Türgi perekonnaseisuregistri väljavõte, mis sisaldab andmeid kodakondsuse kohta. Lisaks paluti Türgi saatkonnal Viinis teatada, kas kaebaja on taastanud Türgi kodakondsuse. Sellele kirjale ei vastatud.
- 4 Kaebaja märkis, et Türgi kodakondsusest loobunud isikutele ei väljastata perekonnaseisuregistri väljavõtet. Pärast seda, kui vastustaja oli esitanud lisataotlusi ja mitu korda pikendanud kaebajale antud tähtaega, esitati Türgi perekonnaseisuregistri väljavõte kaebaja tütre kohta, mis sisaldab ka andmeid kaebaja kohta. Sellest dokumendist nähtub, et kaebaja tütar kaotas Türgi kodakondsuse, sest tema ema või isa omandas Austria kodakondsuse. 1994. aasta kohta on märges naturalisatsiooni korras uuesti Türgi kodakondsuse saamise kohta.
- 5 Austria kodakondsuse säilitamist ei ole kaebaja kunagi taotlenud. Vastustaja korraldatud menetluses esitas ta taotluse StbG § 57 (kodakondsuse saamine taotluse alusel) alusel, mis jäeti siiski rahuldamata.

- 6 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastas 7. mai 2019. aasta määrusega, et kaebaja taastas 3. veebruaril 1994 Türgi kodakondsuse ja kaotas seetõttu StbG § 27 lõike 1 kohaselt Austria kodakondsuse, mistõttu jäeti taotlus StbG § 57 alusel rahuldamata.
- 7 Verwaltungsgerichtshof (Austria kõrgeim halduskohus), kes sama asja järgnevalt menetles, leidis, et kuivõrd Austria kodakondsuse kaotamise tingimused ja sellega seoses liidu kodakondsuse kaotamise tingimused on tuvastatud, siis Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsuse Tjebbes jt (C-221/17) kohaselt peavad liikmesriigi asjaomane ametiasutus ja vajadusel liikmesriigi kohus hindama proportsionaalsust. See nõue tuleneb liidu õigusest. Verwaltungsgerichtshofi (Austria kõrgeim halduskohus) hinnangul tuleb proportsionaalsuse hindamise käigus kriteeriumide alusel, millest Euroopa Kohus lähtub kohtuasjas Tjebbes jt, igal juhul hinnata asjaolusid igakülgselt, arvestades üksikjuhtumi asjaolusid. Asjaolu, et kaebaja ei taotlenud Austria kodakondsuse säilitamist, on seejuures oluline. Sellest hoolimata on vajalik asjaolude igakülgne hindamine küsimuses, kas konkreetsel juhul esinevad asjaolud, mille tõttu on Austria kodakondsuse äravõtmine ebaproportsionaalne.
- 8 Kaebaja esindaja viitab sellele, et liidu kodaniku staatuse kaotus toob kaasa olulisi tagajärgi kaebaja pere- ja tööelule ja eelkõige viib see väga suurte piiranguteni kaebaja tööelus.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 9 Kohtuasjas Rottmann tehtud otsuses töötas Euroopa Kohus välja põhimõtte, et naturalisatsiooni korras antud liikmesriigi kodakondsuse äravõtmise otsus allub kohtulikule kontrollile liidu õiguse alusel (2. märtsi 2010. aasta kohtuotsus C-135/08, EU:C:2010:104). Ta rõhutas, et tuleb kontrollida, kas naturalisatsiooni korras saadud kodakondsuse äravõtmise otsus on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega, mis puudutab nimetatud otsuse tagajärgi asjaomase isiku olukorrale seoses liidu õigusega, kusjuures uurimisel tuleb võtta liidu kodaniku õiguste kaotamist puudutavas osas arvesse võimalikke tagajärgi, mida see otsus toob kaasa puudutatud isikule ja sõltuvalt olukorrast tema pereliikmetele (Euroopa Kohtu 2. märtsi 2010. aasta otsus C-135/08, EU:C:2010:104, punkt 55 jj).
- 10 Euroopa Kohus märkis kohtuotsuses Tjebbes jt (C-221/17, EU:C:2010:104), et liidu kodanike olukord, kes koos liikmesriigi kodakondsusega kaotavad ka liidu kodakondsuse, kuulub seega oma olemuse ja tagajärgede poolest liidu õiguse kohaldamisalasse. Nii peavad liikmesriigid kodakondsuse valdkonnas oma pädevust teostades järgima liidu õigust.
- 11 Liikmesriigi kohtus proportsionaalsuse kontrolli kriteeriumide osas otsustas Euroopa Kohus kohtuasjas Tjebbes [jt] järgmist: „Niisugune analüüs nõuab, et hinnatakse puudutatud isiku ning tema perekonna isiklikku olukorda, et määrata kindlaks, kas kõnesoleva liikmesriigi kodakondsuse kaotusel, kui sellega kaasneb liidu kodaniku staatuse kaotus, on tagajärgi, mis liikmesriigi seadusandja

taotletavaid eesmärges arvestades mõjutaksid, liidu õiguse vaatepunktist, ebaproportsionaalselt selle isiku perekonna- ja tööelu normaalset arengut“ (Euroopa Kohtu 12. märtsi 2019. aasta otsus C-221/17, EU:C:2019:189, punkt 44).

- 12 Kohtuotsuses Tjebbes [jt] asus Euroopa Kohus seisukohale, et eelotsuse küsimusele ei ole tarvis vastata ELTL artiklit 21 puudutavas osas, kuna põhikohtuasja kaebajad ei kasutanud neil olevat liidusise vaba liikumise õigust. Käesoleval juhul on see küsimus siiski asjakohane. Kaebaja tegutseb Austrias füüsilisest isikust ettevõtjana, milleks on talle väljastatud tegevusloa. Koos Austria kodakondsuse kaotusega võib kaebaja kaotada ka tegevusloa. Kaebajat tuleks sel juhul käsitleda „välisriigi füüsilise isikuna“ GewO § 14 tähenduses. Kuna vastustaja andis kaebajale riiki elama asumise ja seal elamise seaduse (Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz) § 47 alusel elamisloa ainult kui „pereliikmele“, tuleb kohaldada GewO § 14 lõiget 3.
- 13 GewO § 14 lõike 3 järgi võivad Euroopa Liidu liikmesriigi või EMP lepinguosalise riigi kodaniku pereliikmed, kellel on elamisõigus või alaline elamisõigus ELi liikmesriigis või EMP lepinguosalise riigis, oma kodakondsusest olenemata tegeleda ettevõtlusega samamoodi kui Austria kodanikud. Siiski peaks kaebaja selle õiguse kasutamiseks saavutama, et GewO § 14 lõiget 3 kohaldataks selleks, et vältida võrdsuse põhimõttega vastuolus olevat Austria kodanike diskrimineerimist, põhiseadusega kooskõlas olevas tõlgenduses ka Austria kodanike pereliikmete suhtes. See ei muuda siiski asjaolu, et kaebaja kaotaks liidu kodaniku staatuse, mistõttu ta ei saaks enam kasutada vaba liikumise õigust ELTL artikli 21 kohaselt.
- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus näeb asjaolus, et esineb oht kaotada liidu kodaniku staatus ja seoses sellega õigus vabalt liikuda ELTL artikli 21 kohaselt, pingeseisundit seoses proportsionaalsuse hindamisega konkreetsel juhul. Sel põhjusel menetlus peatati ja esitati eelotsuse küsimus Euroopa Kohtule.